

Bárány Krisztián

Forrás: MNO

2013. szeptember 08., 08:54

Hollai Ferenc 1944 szeptemberében ugyan még bevonult katonának, de a dicső bakaéletet már nem ismerhette meg. Valahol Pápa közelében „sikkantott egyet a vonat”, ami egészen Magdeburgig meg sem állt. A front hetek alatt átrohant Németországon, az ifjú magyarnak, ahogy bajtársai tömegének is, az amerikai hadifogság jelentette a megváltást. Jelenthette volna, ha a tábor nem kerül francia fennhatóság alá. A fogolytábor emlékeit még egy emberöltőnyi idő sem törölhette el.

Tetszik a cikk? Ossa meg ismerőseivel is!

5

A 21 esztendőös újpesti srác, Hollai Ferenc a 101-es tüzérosztály újoncaként került ki Németországba. Mielőtt Pápánál elindították a vonatot, azzal biztatták őket, hogy német földön győzedelmeskedhetnek a szovjetek felett, s legyűrhetik a kommunizmust is. Jól tudjuk, az események nem úgy alakultak, mint azt 1944 karácsonyán Hollai elöljárói gondolták volna.

Az újpesti fiatal egy magdeburgi tüzéralakulathoz került. Berlinton 60 kilométerre még bevetették őket, de mint fogalmaz, ekkor már a háború a végnapjait járta. Feri bácsi ma is tisztán emlékszik az amerikai röplapokra, amelyek hirdették, hogy az Elba túloldalán “amerikai hadifogság várja” őket.

„ Nem lehetett látni, hogy hol a vége a tábornak”

„ Gyalogoltam vagy 30 kilométert Berlin felé. Volt ott egy uszályokból összerakott híd, azon mentem át a folyó túloldalára. Boldog voltam, hogy amerikai hadifogoly leszek. Levittek a Rajna völgyébe, ahol körülbelül kilencmillióan voltunk hadifoglyok. Elképzelhetetlen: nem lehetett látni, hogy hol a vége a tábornak. Ekkora tömegnek az ellátásáról még a jól szervezett amerikai hadsereg sem tudott gondoskodni. Kaptam harmincféle kosztot minden nap: egy kanál fasírozott, egy kanál spenót, egy kanál zöldborsó, egy kanál szárított sárgarépa stb. Rettenetesen lefogytunk, végig koplaltunk, addig a napig, ameddig meg nem kötötték a potsdami egyezményt, és fel nem darabolták Németországot megszállási

övezetekre. A fogolytáborunk francia övezet lett, átvettek bennünket a franciák”
– meséli Hollai Ferenc.

Hollai Ferenc emlékezete szerint egészen eddig a pillanatig nap, mint nap „ hordták a német katonákat, hogy jóvátételbe újra felépítsék a tönkretett Franciaországot” . Szerinte a magyarokat sokáig tartalékolták, de ezután már nem volt kérdés, hogy előttük is megnyílik a pokol kapuja. Az éhség már csupán egy volt a halált hozó problémák közül. Feri bácsi videónkban emlékezik vissza a francia fogolytábor nyers valójára:

Szanitéc a fogolytáborban

Feri bácsi 1945. szeptember 1-jén került a strassbourgi táborba, emlékezete szerint 16 ezer magyar bajtársával együtt.

Még aznap jelentkeztem szanitécnek mikor megérkeztünk a táborba. Az elsősegély-tanfolyamot otthon végeztem el: tudtam, hogy kell egy törött kezet-lábat sínbe rakni, illetve tudtam azt is, hogy hasmenés vagy láz esetén milyen gyógyszer szükséges. A táborban semmilyen gyógyszerünk nem volt. Rengeteg volt a hasmenéses betegünk, mivel a fiúk a sok szemetet, moslékot a kukákból zabálták be. A padláson talált ócska fabútorokat égettük el, miután elszenesedett, akkor homokkal eloltottuk a tüzet, kiszedtük a faszemet, és összezúztuk. Egy nagy vödört megtöltöttem faszénnel, és annak, akinek hasmenése volt, tömtem a szájába a faszénport” – emlékezik a 90 esztendőss Hollai.

Mint elmondta, a rengeteg halott mellett számtalan betegség tetőzte a bajt.

„ Vitaminhiány miatt volt, aki úgy nézett ki, mintha hurkát raktak volna a nyaka köré. Mondtam a német orvosnak, hogy csináljunk vele valamit. Hoztam a csipeszt, az orvos a beteg tarkójánál lévő kis sárga pontot föltépte, majd utasított, hogy fertőtlenítsék gézt, és tömjem be ennek a tagnak a nyakába” – meséli.

Feri bácsi az orvosi szobában a fogolytábor minden bűját-baját megismerhette. Azt mondja, bármilyen gusztustalan volt is egy seb, ő akkor is úgy gondolta, az a legfontosabb, hogy segítsen társain. Egy egyszerűnek tűnő feladat teljesítésekor történt meg a fogság hónapjainak legkegyesebb pillanata.

„ A strassbourgi bonctani intézetbe kellett mennem, hogy segítsek a hullák regisztrálásában, ugyanis a franciák nem tudták leírni, elolvasni a magyar családneveket. Kimentem a klinikára, amikor szembe jött velem egy német apáca, nagy kulcsosomóval a kezében. Mondta, hogy mindent elintéz, csak menjünk be egy kicsit a szobába. Bekísért minket az irodába, majd ránk zárta az ajtót.

– *Na itt aztán jól befaragtunk, még az apácák is így elbánnak velünk...* – mondta a karcagi kántortanító. Nem tudtam mit mondani. Egyszer csak nyílik az ajtó, jön a nővér, egy óriási nagy tálcával, megpakolva a legfinomabb szendvicsekkel. Nem kaptam levegőt. Így szólt: – *Addig innen ki nem mentek, amíg ezt mind meg nem eszitek.* – *Néma csenddel válaszoltunk.*”

Kegyelmi pillanat

Minden bizonnyal ez a kegyelmi pillanat is hozzájárult ahhoz, hogy Feri bácsi túlélje a megpróbáltatásokat. Szalay Jeromos, a Párizsi Magyar Akadémia igazgatója volt a másik jótevőjük. Feri bácsi visszaemlékezése szerint a bencés szerzetes percekig nem tudott megszólalni az előtte felsorakozott magyar tömeg előtt.

„ Jeromos volt az, aki megkereste a balatoni, meghízott francia hadifoglyoknak az egyesületét, és azt mondta:

– *Most azonnal menjenek Charles de Gaulle-ékhoz és tiltakozzanak, mert ők tudják, a magyarok hogy bántak velük a háború alatt. Gyalázat, hogy Franciaországban így bánnak a magyarokkal!*

Kaptunk ágyakat, fehérneműt, majd kaptunk rendesen enni. Két hónap múlva haza is jöhettek” – mondja Feri bácsi.

A francia fogolytáborok legsötétebb bűneként többször **megemlítik**, hogy az arab őrök milyen kegyetlenül bántak a hadifoglyokkal. Feri bácsi ma is őrzi azt az 1946-ban megjelent *Hadifoglyok írnák* című újságot, amely foglalkozik ezzel a témával is.

„ Az újságban le van írva, hogy ki merre járt, mit látott, és tapasztalt. Kivétel nélkül tartalmazza az algériaiak által megerőszakolt fiúk történetét. Ugyanazt megcsinálták velük, mint 1945-ben itthon a szovjet katonák” – véli Hollai Ferenc.

Fotó: Hollai Ferenc

Mint mondja, az „eredeti 16 ezerből” csupán háromezren térhettek haza a francia hadifogságból. Számára a hit erőt adott, hogy túlélje a megpróbáltatásokat. Feri

bácsi elmondta, egy „ egyszerű melós családból” származik, szülei nem voltak vallásosak. Mégis úgy gondolom, a családi emlékek szó szerint csodás története az, mikor az édesapa, aki semmit nem tud fiáról, beáll segíteni az Újpesten épülő templom építésébe. Mindezt Feri bácsi csak hónapokkal a hazaérkezése után tudta meg. Az édesapa imáit pedig meghallgatta a Jóisten, fiuk hazatérhetett.